

Frågor och svar angående elmarknadslagens ändringar som trädde i kraft 1.1.2026

1 Utveckling av nätet

1.1 Kan en distributionsnätsinnehavare åläggas att bygga och utveckla ett 400 kV-nät i en situation där denne redan har ett 110 kV-nät?

Ja, om de skäligen behoven hos kunderna inom nätinnehavarens ansvars- eller verksamhetsområde kräver det.

1.2 Vem har den primära skyldigheten att utveckla ett nytt högspänningsnät för att ansluta flera kraftverkshelheter till nätet?

Distributionsnätsinnehavaren eller -innehavarna inom verksamhetsområdet har skyldighet att utveckla ett högspänningsdistributionsnät för att ansluta kunderna inom verksamhetsområdet, inklusive två eller flera kraftverkshelheter, till nätet. Distributionsnätsinnehavaren är skyldig att utveckla sitt nät för en koncentration som består av två eller flera kraftverkshelheter, om detta gör det möjligt att undvika byggandet av långa parallella anslutningsledningar till det befintliga högspänningsdistributionsnätet. I ett sådant fall ska nätet dock inte byggas så att det går via varje anslutande part, utan det ska byggas så kostnadseffektivt som möjligt. Skyldigheten att utveckla nätet gäller dock inte en distributionsnätsinnehavare som inte redan har ett högspänningsnät i sin besittning, om utvecklingen av nätet skulle vara oskälig för nätinnehavaren på grund av tekniska eller ekonomiska förutsättningar eller för andra användare av nätet.

Nätinnehavaren behöver inte utveckla sitt nät ifall nära varandra belägna elproducenter bygger ett gemensamt anslutningsnät för att ansluta till det befintliga högspänningsdistributionsnätet. I detta fall behöver distributionsnätsinnehavaren inte ombes att utveckla nätet för att ansluta kraftverkshelheterna till det befintliga högspänningsnätet. Vid projekttillståndsprövningen för anslutningsnätet kan nätinnehavaren inom verksamhetsområdet dock utlåta sig om denne har planer på att utveckla nätet på ett sätt som skulle göra anslutningsnätet onödigt.

1.3 Hur vet nätinnehavaren huruvida det är fråga om en enda kraftverkshelhet, vars anslutningsledning anslutaren ansvarar för, eller två kraftverkshelheter, för vilka nätinnehavaren måste utveckla sitt elnät?

Enligt 3 § 5 b i elmarknadslagen avses med kraftverkshelhet på ett avgränsat markområde eller på en avgränsad del av ett havsområde belägna

- a) enskilda kraftverk,
- b) två eller flera kraftverk som bildar en sammanhängande funktionell helhet, eller
- c) ett eller flera kraftverk och en eller flera energilagringsanläggningar som är kopplade till dem och som bildar en enhetlig funktionell helhet.

När en kraftverkshelhet definieras är det alltid fråga om en helhetsprövning från fall till fall. Energimyndighetens praxis angående förhandsavgöranden om tillståndspliktighet kommer att publiceras, och även nätinnehavare kan använda dessa avgöranden som stöd för sina slutsatser. Energimyndigheten kan i oklara fall ge vägledning i frågan till nätinnehavarna.

2 Nätverksamhetens tillståndspliktighet

2.1 Enligt 4 § 2 mom. i elmarknadslagen är det inte tillståndspliktigt att transportera el i ett anslutningsnät för elproduktion där el inte levereras till grossister eller slutförbrukare. Vad avses med leverans av el i detta sammanhang?

Enligt 3 § 11 punkten i elmarknadslagen avses med elleverans elförsäljning till kunder eller för återförsäljning. Kravet i elmarknadslagens 4 § 2 mom. angående anslutningsnät innebär att det i ett anslutningsnät som faller utanför tillståndspliktigheten inte får bedrivas handel med el mellan de elproducenter eller innehavare av energilager som är anslutna till nätet.

2.2 Vad avses med innehav i definitionen av anslutningsnät i 3 § 4 b punkten i elmarknadslagen?

Enligt lagens förarbeten (RP 45/2025 rd) avses med innehav inom sakrätten ett faktiskt maktförhållande till en sak, såsom ett elnät. Energimyndigheten anmärker att i detta samband har lagen översatts oexakt till svenska, för egentligen översatts finska "hallinta" som "besittning" på svenska i sakrätten. Trots detta gäller slutsatsen, enligt vilken innehav (eller besittning) av ett anslutningsnät för elproduktion som avses i 4 b punkten kan grunda sig på ägande eller ett hyresavtal som ger en nyttjanderätt jämförbar med äganderätt till elnätet.

2.3 Vilka krav ställer lagen på ägandet av anslutningsledningar och anslutningsnät?

I definitionen av anslutningsledning (3 § 5 punkten) finns inga krav vad gäller dess ägande. Däremot förutsätts i definitionen av anslutningsnät för elproduktion (3 § 4 b punkten) att anslutningsnätet för elproduktion innehas av en eller flera elproducenter eller innehavare av energilager som använder det nämnda elnätet, eller av ett företag som dessa eller en del av dessa har bestämmande inflytande över.

2.4 Hur påverkar lagändringen energisammanslutningars verksamhetsförutsättningar?

Genom ändringen av elmarknadslagen utvidgas möjligheterna för elanvändare att utan elnätstillstånd bygga en direktledning som ansluter ett kraftverk beläget på en annan fastighet eller en motsvarande fastighetsgrupp till ett eldriftsobjekt. Tidigare har kravet varit att den el som överförs via direktledningen produceras i småskalig produktion, men genom lagändringen kan eldriftsobjektet anslutas till kraftverk i alla storleksklasser. Lagändringen skapar därmed nya möjligheter för lokal energiproduktion inom energisammanslutningar.

Förutsättningarna för lokala energisammanslutningar kan också underlättas genom den möjlighet som införts i lagändringen att ansöka om förhandsbesked om verksamhetens tillståndspliktighet hos Energimyndigheten. Med hjälp av

förhandsbeskedet kan lokala energisammanslutningar vid behov få bekräftelse på att deras verksamhet inte kräver elnätstillstånd.

2.5 Kan en direktledning ansluta ett energilager till ett eldriftsobjekt?

Enligt elmarknadslagen avses med direktledning en elektrisk ledning som ansluter en separat produktionsenhet till en separat kund, samt en elledning som ansluter en producent och en elleverantör till deras egna lokaler, dotterbolag eller kunder för direkt elleverans. Enligt lagens förarbeten (RP 45/2025 rd) motsvarar begreppet produktionsenhet begreppet kraftverkshelhet. Med producent och elleverantör avses innehavaren av en sådan kraftverkshelhet som levererar den el som den producerar via en direktledning.

Ett energilager kan ingå som en del av en sådan produktionsenhet som ansluts till ett eldriftsobjekt via en separat ledning. Ett energilager som är fristående från kraftverk (s.k. stand-alone batteri) är dock inte en produktionsenhet, varför ett separat energilager inte kan anslutas till ett eldriftsobjekt via en direktledning.

2.6 Kan ett kraftverk som är anslutet till ett eldriftsobjekt via en direktledning sälja el till elnätet via direktledningen och eldriftsobjektets anslutningsledning?

Enligt lagens förarbeten (RP 45/2025 rd) är det tillåtet att koppla samman eldriftsobjektet och kraftverkshelheten på ett sätt som möjliggör inmatning av el i elnätet även förbi eldriftsobjektet. Om eldriftsobjektet som är anslutet till kraftverket via en direktledning är den primära användaren av den el som produceras av kraftverket, är det helt tillåtet att mata in el i elnätet via eldriftsobjektets anslutningsledning, till exempel vid överproduktion eller underhållssituationer.

Det är dock viktigt att beakta att definitionen av direktledning innebär att den ansluter kraftverket till konsumtion för *direkt elleverans*. För att uppfylla definitionen av direktledning bör elledningen mellan kraftverket och eldriftsobjektet därför ha som primärt eller huvudsakligt syfte att leverera den producerade elen till eldriftsobjektet. Frågan bedöms dock över en längre tidsperiod, och tillfälliga avbrott eller förändringar är inte avsedda att påverka tillämpningen av definitionen.

2.7 Kan ett kraftverk som är anslutet till ett eldriftsobjekt via en direktledning ingå ett anslutningsavtal med nätinnehavaren när anslutningen sker via eldriftsobjektets anslutningsledning?

Kraftverket och eldriftsobjektet avtalar om anslutningsarrangemangen sinsemellan och med den nätinnehavare vars nät anslutningen sker till. Nätinnehavaren får dock inte ställa diskriminerande villkor för anslutningen till nätet.

2.8 På vilka villkor beviljas ett inlösningstillstånd för en direktledning?

Energimyndigheten behandlar inte inlösningstillstånd och kan därför inte ta ställning till frågan.

3 Projekttillstånd

3.1 Kan en innehavare av ett slutet distributionsnät bygga en högspänningsledning ("förbindelseledning") direkt till stamnätet över ett område där en distributionsnätsinnehavare är verksam, eller ska förbindelsen till stamnätet genomföras via distributionsnätsinnehavarens nät i området?

Alla nätinnehavares projekttillstånd omfattas från och med början av 2026 av behovsprövning, och detta gäller även innehavare av slutna distributionsnät. Nätinnehavaren ska motivera behovet av att bygga en sådan ledning i sin ansökan, och Energimyndigheten bedömer grunderna för byggandet av ledningen i projekttillståndsförfarandet.

3.2 Om en betydande del av en ledning som omfattas av projekttillstånd har byggts men inte tagits i bruk under tillståndets giltighetstid, måste ett nytt projekttillstånd ansökas för ledningen?

Enligt Energimyndighetens beslutspraxis ska en ledning som omfattas av projekttillstånd vara *färdigställd* under tillståndets giltighetstid. Därför ska ett nytt projekttillstånd ansökas om ledningen inte färdigställs under tillståndets giltighetstid.

4 Flexibla anslutningsavtal

4.1 Hur definieras en flexibel anslutning?

Enligt 3 § 32 c-punkten i elmarknadslagen avses med ett avtal om flexibel anslutning ett avtal om anslutning till ett distributionsnät, högspänningsdistributionsnät eller stamnät, i vars villkor det har avtalats om begränsningar av anslutningspunktens garanterade effekt eller om nätinnehavarens styrning av elförbrukningen eller elförsörjningen till anslutningen.

4.2 Vad innebär nätinnehavarens skyldighet att erbjuda flexibla anslutningsavtal?

Flexibla anslutningsavtal ska erbjudas när nätets kapacitet inte medger ett fast anslutningsavtal. I ett flexibelt anslutningsavtal avtalas om den fasta och den flexibla effektandel som tillhör anslutaren vid avtalets ingående samt om tidtabellen för tillgången till hela den begärda fasta kapaciteten. Om det inte finns överhuvudtaget tillgänglig kapacitet i nätet vid tidpunkten för avtalets ingående, behöver avtalet inte erbjuda någon fast effekt. Den fasta effekten blir då tillgänglig först när nätinnehavarens utvecklingsåtgärder är slutförda. Den fasta effekten kan också öka stegvis.

Flexibla anslutningsavtal ska erbjudas på alla spänningsnivåer i elnätet.

Nätinnehavaren kan ställa tekniska krav för den flexibla anslutningen. Nätinnehavaren ansvarar för att säkerställa nätets driftsäkerhet genom sina tekniska krav och eventuella anslutningsvillkor.

4.3 Vilka av nätinnehavarens villkor ska fastställas enligt 10 § i tillsynslagen?

Nätinnehavaren ska fastställa alla villkor som gäller samtliga kunder eller en viss kundgrupp, dvs. de allmänna villkoren för flexibla anslutningar (på motsvarande

sätt som nätinnehavarens allmänna anslutningsvillkor). Dessa allmänna villkor ska vara jämlika och icke-diskriminerande för alla kunder eller för alla inom kundgruppen. Nätinnehavaren kan exempelvis via en branschorganisation utarbeta allmänna villkor för flexibla anslutningar och begära att Energimyndigheten fastställer dem.

Individuella villkor i flexibla anslutningsavtal, såsom kundens namn, anslutningspunkt eller tillämpliga nätprodukten, behöver inte fastställas. Omfattningen av avtalsfriheten inom individuella villkor begränsas av kravet på jämlika och icke-diskriminerande villkor.

Nätinnehavaren behöver inte heller fastställa anslutningens tekniska krav (med undantag för stamnätsinnehavarens systemtekniska krav), men dessa ska publiceras enligt elmarknadslagen. Energimyndigheten övervakar i efterhand att de tekniska kraven är lagenliga.

4.4 Kan man få en övergångsperiod för skyldigheten att fastställa villkoren för flexibla anslutningar?

Nej. Skyldigheten att fastställa villkoren grundar sig på den redan gällande lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden, vars 10 § föreskriver att Energimyndigheten ska fastställa nätinnehavarens villkor för anslutningstjänster innan de tas i bruk. Ett flexibelt anslutningsavtal är en form av nätinnehavarens anslutningstjänst, så skyldigheten att fastställa villkoren gäller flexibla anslutningar på samma sätt som övriga anslutningsvillkor. Energimyndigheten har ingen behörighet att bevilja undantag från lagens efterlevnad.

4.5 Kan flexibla anslutningsavtal ingås från årsskiftet även om nätinnehavaren inte har ansökt om fastställande av de allmänna villkoren hos Energimyndigheten?

Ja. Innan villkoren för flexibla anslutningsavtal har fastställts får nätinnehavaren ingå avtal på de villkor som framgår direkt av lagen och i tillämpliga delar av nätinnehavarens tidigare fastställda anslutningsvillkor.

Enligt elmarknadslagen ska ett flexibelt anslutningsavtal innehålla villkor om fast och flexibel anslutningseffekt samt om avtalets giltighetstid och det förväntade datumet för beviljande av anslutning för hela den begärda fasta kapaciteten. Dessa villkor är individuella och behöver inte fastställas.

Enligt elmarknadslagen ska ett flexibelt anslutningsavtal dessutom ange grunderna för fastställande av avgifter för elöverföring eller eldistribution av el som tillämpas på den fasta och den flexibla kapaciteten. Grunderna för fastställandet av avgifter ska framgå av nätinnehavarens prislista, som inte heller fastställs av Energimyndigheten.

Nätinnehavaren kan dessutom ställa tekniska krav på flexibla anslutningar. Kraven ska publiceras.

4.6 Vad är skillnaden mellan en flexibel anslutning och flexibilitetstjänster?

Skillnaden mellan användningen av en flexibel anslutning och flexibilitetstjänster är att flexibilitetstjänster används vid befintliga och nya anslutningar, medan ett flexibelt anslutningsavtal kan användas endast vid nya anslutningar och vid utökning

av befintliga anslutningar om det finns kapacitetsbegränsningar. Behovet av flexibilitet kan uppstå i ett befintligt nät utan att nya anslutningar tillkommer. Belastningen vid befintliga anslutningar kan öka, till exempel i bostadsområden på grund av laddning av elbilar, särskilt nattetid.

Ett flexibelt anslutningsavtal kan användas när ny belastning eller produktion ansluts till ett nät där kapaciteten inte alltid är tillräcklig. Ett flexibelt anslutningsavtal används under den tid nätet utvecklas.

Nätinnehavaren kan också besluta om den under nätutvecklingen skaffar den flexibilitet som behövs på marknadsmässiga villkor inom det aktuella nätområdet eller genom att använda ett flexibelt anslutningsavtal vid anslutningen av en ny anslutning.

4.7 Kan innehavaren av en flexibel anslutning erbjuda flexibilitet på flexibilitetsmarknaden?

En flexibel anslutning kan erbjuda flexibilitet på marknaden från sin fasta kapacitet. Regleringen av flexibla anslutningar tar inte direkt ställning till om flexibilitet kan erbjudas från den flexibla delen av anslutningen. I praktiken är detta sannolikt inte möjligt, eftersom nätinnehavaren kan beakta den flexibilitet som en flexibel anslutning erbjuder vid planeringen av nätets drift, och nätinnehavaren skulle därmed sannolikt söka ytterligare flexibilitet från marknaden utöver den flexibilitet som redan finns tillgänglig. Eftersom frågan inte är reglerad kommer det slutliga svaret att bero på de villkor för flexibilitetsmarknaden och flexibla anslutningar som nätinnehavarna utarbetar.

4.8 Kan ett flexibelt anslutningsavtal ingås som tidsbegränsat om kundens elbehov är tillfälligt?

Ja, och nätinnehavaren har också en skyldighet att göra detta. Vid bedömningen av behovet av nätutveckling ska den helhetssituationen i området beaktas.

4.9 Vem betalar för effekterregleringssystemet?

Anslutaren betalar och administrerar den utrustning och den förbindelse som finns i dess egna elnät och som gäller styrningen av den egna elanvändningen, samt förbindelsen från det egna systemet till nätinnehavarens system. Nätinnehavaren betalar för den utrustning, de förbindelser och de program som finns i dess egen besittning och nät.

4.10 Vilka krav ställs på effekterregleringssystemet?

Effekterregleringssystemet ska ha konstaterats som tillförlitligt, dvs. dess funktion ska testas. Den första versionen av Energimyndighetens föreskrift om flexibla anslutningsavtal, som utfärdades den 22.1.2026, innehåller inga krav på effekterregleringssystemet.

Nätinnehavaren ska i sina tekniska anslutningskrav definiera ramvillkoren för effekterregleringssystemet.

4.11 Hur åtgärdas en situation där en nätanvändare som har ingått ett flexibelt anslutningsavtal inte genomför den flexibilitet som avtalet förutsätter?

Lagen innehåller inga bestämmelser om detta. Det är en avtalsfråga, och om nätinnehavaren vill ställa villkor i detta avseende ska dessa fastställas av Energimyndigheten innan de tas i bruk.

4.12 Ska ett fast eller flexibelt anslutningsavtal ingås med en användare vars effekt måste begränsas vid undantagskopplingssituationer?

Tillämpligheten av ett flexibelt anslutningsavtal beror på omfattningen av de effektbegränsningar som undantagskopplingssituationerna kräver (t.ex. om det är fråga om en gång på 12 år eller flera gånger per år). Dessutom påverkas frågan av typen av nät och spänningsnivån i fråga. I stamnätet kan högre krav ställas på driftsäkerheten än i distributionsnätet. Om det i ett befintligt anslutnings- eller nättjänst-avtal har avtalats att elanvändningen kan begränsas vid undantagskopplingssituationer, gör detta villkor som utgångspunkt inte anslutningen till en flexibel anslutning, såtillvida inte annat avtalas skilt.

Undantagskopplingssituationer, såsom underhållsavbrott och begränsningar i högspänningsnätet, har förekommit även tidigare och har avtalats eller meddelats i god tid. Syftet med lagstiftningen om flexibla anslutningsavtal har inte varit att ändra den nuvarande situationen i detta avseende.

4.13 Hur fördelas flexibilitet mellan flera parter som har ingått flexibla anslutningsavtal inom samma område?

Detta är som utgångspunkt en avtalsfråga. Frågan har också behandlats i [prissättningsmetoderna för anslutningar](#).

4.14 Under vilka förutsättningar kan ett tillstånd för en permanent flexibel anslutning återkallas?

Enligt elmarknadslagen kan tillståndet återkallas om det har skett förändringar i den begränsande delen av elnätet som låg till grund för beviljandet av tillståndet, och denna del inte längre begränsar kapaciteten. I så fall uppfylls inte längre villkoren för tillståndet.

Tillståndet kan också återkallas om nätinnehavaren har inlett utvecklingen av nätet för att avlägsna kapacitetsbegränsningen.

I samband med beslutet om återkallelse beviljas en övergångsperiod under vilken nätet utvecklas för att avlägsna kapacitetsbegränsningen. Under denna tid fortsätter anslutningen att vara flexibel.